

קוֹנְטְרָס

בְּחֹר יָקָר

יגלה מעלת בְּחֹר צָעִיר, וְיִתֵּן לוֹ עֵצָה אֵיךְ
לְהַצְלִיחַ בְּלִמּוּד וּבְמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְאֵיךְ לְעִבֹר אֶת
הַחַיִּים בְּטוֹב וּבְנִעְיָמִים.

בְּנוֹי וּמִסְדַּ עַל-פִּי דְבָרַי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן

בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רַבִּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלְב, זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וְעַל-פִּי דְבָרַי תְּלַמִּידוֹ, מוֹרְנוּ הַגָּאוֹן

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִים לִיה

רַבִּי נִתָּן מְבַרְסֵלְב, זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וּמִשְׁלֵב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאמְרֵי

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֵסֵלְב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

קונטרס

בְּחֹר יִקָּר

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנֵי וְתַלְמִידֵי הַיִּקָּר! אֲשֶׁר
הִנָּבִיא אוֹמֵר (איכה ג, כז): "טוֹב לִגְבוֹר כִּי יִשָּׂא עַל
בְּנֵעוּרָיו", בְּחֹר בְּצַעֲרֹתוֹ, יְכוּל לְהַצְלִיחַ מְאֹד
מְאֹד בְּכָל הָעֲנָנִים — בֵּין בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבֵין
בְּרוּחַנִיּוֹת. "בְּחֹר יִקָּר" מְאֹד מְאֹד, אִם רַק יֵדַע אֵיךְ
לְנַצֵּל אֶת הַזְּמַן הַיִּקָּר שֶׁלוֹ — יַצְלִיחַ בְּיוֹתֵר, אִךְ
דָּא עָקָא, שְׂאִין עוֹד יֵצֵר הָרַע גְּדוֹל יוֹתֵר מִבְּטוּל
זְמַן. וּמִי עוֹד מְבַטֵּל אֶת הַזְּמַן כְּמוֹ בְּחֹר צָעִיר,
אֲשֶׁר בְּאַמַּת הוּא "בְּחֹר יִקָּר", אֲבָל אֵינּוּ יוֹדַע מַה
זֶה זְמַן, אֵינּוּ יְכוּל לְהַעֲרִיף אֶת יְקָרַת הַזְּמַן. כְּשֶׁאָדָם
כָּבַר זָקֵן, אָז הוּא מַעֲרִיף אֶת הַזְּמַן, כִּי חוֹשֵׁשׁ —
הִנֵּה עוֹד מְעַט אֶעֱזֹב אֶת זֶה הָעוֹלָם, עוֹד מְעַט בָּא
מִלְּאָךְ הַמָּוֶת וּמוֹצִיא נִשְׁמָתִי, אֲזִי מִפְּחַד וְדוּאָג,
וְאֶצְלוֹ הַזְּמַן יִקָּר בְּיוֹתֵר. אֲבָל מַחֲמַת שְׁנֵשְׁתָּרֵשׁ בּוֹ

כָּל-כֶּךָ בְּטוֹל הַזְּמַן, שְׁבַמְשָׁךְ שְׁבָעִים או שְׁמוֹנִים שָׁנָה בְּטַל אֶת זְמַנוּ בְּהַבְלֵי הַבְּלִים, אָזִי אֵינוּ יוֹדְעִים לְהַעֲרִיף אֶת הַזְּמַן. וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שֶׁבַת קִנְב.): זִקְנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ, כָּל זְמַן שְׁמִזְקִינִים, דַּעְתָּם מִטְּפֹשֶׁת עֲלֵיהֶם; וְכֵן אוֹמְרִים (כְּתוּבוֹת נֹט.): הַבְּטָלָה מְבִיאָה לַיָּדֵי שְׁעָמוּם וְלַיָּדֵי שְׁגָעוֹן, הַבְּטָלָה מְבִיאָה לַיָּדֵי זְמָה. כְּשֶׁאָדָם בְּטַל, אֵין לוֹ מַה לַעֲשׂוֹת, הוּא מְסַגֵּל לְהַשְׁחִית וְלַהֲרֹס וְלִשְׁבֹּר כָּל דָּבָר טוֹב.

וְלָכֵן "בְּחֹר יָקָר", עָלֶיךָ לְזָכֹר, אֲשֶׁר עֲכָשׁוּ הוּא הַזְּמַן שְׁלָךְ, אַתָּה יְכוּל לְהַצְלִיחַ בְּגִשְׁמִיּוֹת, שְׂאֵף פַּעַם לֹא תַחְסֹר לָךְ פְּרֻנְסָה, כִּי מִי שְׁזָרִיז בְּגִשְׁמִיּוֹת, לֹא יַחְסֹר לוֹ מְאוּמָה, אֵף מִי שְׁעָצַל, הַעֲצָלוֹת הוֹרֶסֶת אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, עַד כְּדֵי כֶּךָ שְׁהַעֲצֹלָן אֵין לוֹ מַה לֶּאֱכֹל, וְאִם אָנוּ רוֹאִים בְּגִי-אָדָם מְסַכְּנִים, שְׂאֵין הַפְּרוּטָה מְצוּיָה בְּכִיסָם — הֵם אֲשֵׁמִים בְּזֵה, כִּי מִדַּת הַעֲצָלוֹת הַתְּפֹשֶׁת עֲלֵיהֶם. וּמֵאֵין הִיא נוֹבְעֶת? מִבְּטָלָה, שְׂאָדָם מְבַטֵּל זְמַנוֹ הַיָּקָר לְהַבֵּל וְלָרִיק. וְחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (אָבוֹת דְּרַבֵּי נֶטָן י"א): אֵין אָדָם מֵת, אֶלָּא מִתּוֹךְ הַבְּטָלָה; אָדָם שְׂאֵין לוֹ מַה לַעֲשׂוֹת, נִכְנָסוֹת בְּמַחוּ

שְׁטִיּוֹת, מַחְשָׁבוֹת וְדַמְיוֹנוֹת שֶׁל הֶבֶל, כְּאִלוֹ רוֹדְפִים
 אוֹתוֹ, וְכֵאֵלּוֹ הוּא לֹא יִצְלַח, וּמִמֶּילָא נּוֹפֵל בְּדַכָּאוֹן,
 וּמִמֶּילָא אֵינּוּ רוֹצֵה לְהַשִּׁיג פְּרִנְסָה, אֲבָל מִי שֵׁישׁ
 לוֹ מִדַּת הַזְּרִיזוֹת, וַיּוֹדַע שֶׁכֵּל דְּקָה חֲכָל לְבַטְלָהּ,
 הוּא יִזְדַּרְז וַיִּשְׁיג פְּרִנְסָתוֹ. וְכֵל זֶה בְּגַשְׁמִיּוֹת, וְכֵאֵין
 עֶרֶךְ כָּלל בְּרוּחָנִיּוֹת, אִם אָדָם שׁוֹמֵר עַל זְמַנּוֹ,
 עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּל לְהַצְלִיחַ מְאֹד מְאֹד. וּבִפְרָט "בְּחֹר
 יִקָּר", שֶׁהוּא צָעִיר. וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (סֵפֶר-הַמִּדּוֹת, אוֹת
 תְּשׁוּבָה, סִימָן עג): הָעֲבוֹדוֹת שֶׁאָדָם עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ בְּבַחֲרוּתוֹ, כָּל יוֹם עֶרְכוֹ יִקָּר מִשָּׁנִים רַבּוֹת
 שֶׁל עֲבוֹדָה לְעֵת זְקֵנוֹתוֹ.

וְלָכֵן "בְּחֹר יִקָּר", רֵאֵה לְשֹׁמֵר עַל זְמַנּוֹ הַיִּקָּר.
 יֵשׁ מְאֹד הַחֲכָם: "הַזְּהַר מִן הַזְּמַן, כִּי הוּא אוֹיֵב
 רַע מְאֹד"; עִם הַזְּמַן יְכוּלִים לְהַצְלִיחַ עַד מְאֹד, וְעִם
 הַזְּמַן יְכוּלִים לְהִכָּשֵׁל עַד מְאֹד. אִם אָדָם לוֹמֵד
 תּוֹרָה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם: מְקָרָא, מְשָׁנָה, גְּמָרָא, מְדַרְשׁ,
 הִלְכָה, הוּא יְכוּל לְהַתְעַלּוֹת, וְלִהְיוֹת תַּלְמִיד חֲכָם
 גָּדוֹל מְאֹד, וְלֹא יִחְסַר לוֹ מְאוּמָה, כִּי הַתּוֹרָה
 מְעַשְׂרֶת גַּם בְּרוּחָנִיּוֹת וְגַם בְּגַשְׁמִיּוֹת, אֵין חֲסַר לוֹ
 פְּרִנְסָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא חֲכָמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁאָדָם

מַחְדִּיר בְּעֶצְמוֹ חֻכְמָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, עַל-יַד־זֶה נִמְשָׁךְ לוֹ
 שְׁפַע רוּחָנִי וְשְׁפַע גְּשָׁמִי. וְכֵן זוֹכָה לְקַבֵּל בְּכָל פַּעַם
 מַחִין חֲדָשִׁים, שֶׁהוּא דְבוּק בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.
 כְּשֶׁאָדָם לומד תורה — מאיר לוֹ הַמַּח בְּגִלּוּי
 אֱלֻקוֹת, כִּי הַתּוֹרָה הִיא חֻכְמָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְכָל שֶׁאָדָם
 מְכַנִּים עֲצָמוֹ יוֹתֵר בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, עַל-יַד־זֶה
 נִמְשָׁכִים עָלָיו מַחִין עֲלִיוֹנִים. אֲבָל כָּל "בַּחֹר יָקָר"
 צָרִיךְ לְזָכֹר, שֶׁאִם לֹא יִנְצֵל אֶת זְמָנוֹ, לֹא יִהְיֶה לוֹ
 מְאוּמָה. וּבְפֶרֶט עֲכָשׁוּ בִימֵי הַנְּעוּרִים, צָרִיכִים
 לְהִזְדַּרֵּז מְאֹד מְאֹד לְלַמֵּד הַרְבֵּה תּוֹרָה, כְּשֶׁעֲדִין מֵחוֹ
 נְקִי וּמִיֶּשֶׁב, אֲזִי כוֹל לְקַלֵּט הַרְבֵּה תּוֹרָה, מֵה שֶׁאִין
 כֵּן כְּשִׁיִּהְיֶה מְבַגֵּר יוֹתֵר, מֵחוֹ יִהְיֶה מְלֹא דְאָגוֹת
 וְחוּבוֹת, מְלֹא זִהְמָה וְשָׁקָר, וְהַבְּלִי הַבְּלִים מֵהַבְּלִי
 הָעוֹלָם הַזֶּה. וְלָכֵן "בַּחֹר יָקָר!" רֵאֵה לְנִצֵּל אֶת
 הַזְּמַן הַיָּקָר שֶׁלְּךָ. יֵשׁ מֵאִמֵּר הַחֻכָּם: "אָדָם דּוֹאֵג עַל
 אֲבוּד דְּמִיּוֹ, וְאִינוֹ דּוֹאֵג עַל אֲבוּד יָמָיו, דְּמִיּוֹ אֵינָם
 עוֹזְרִים, יָמָיו אֵינָם חוֹזְרִים". אָדָם דּוֹאֵג —
 "אֲבִדְתִּי אֶת הוֹנִי וּמְמוֹנִי" וְכוּ', אֵךְ מֵה לֶךְ דּוֹאֵג
 עַל הַכֶּסֶף?! הֲלֹא הַכֶּסֶף אֵינוֹ יְכוֹל לְעֻזְרֶךָ, הַכֶּסֶף
 אוֹלֵי יַחֲזוּר לֶךְ, אֲבָל הַיָּמִים שֶׁחֲלָפוּ, הַזְּמַן שֶׁעָבַר
 — לֹא יָשׁוּב לְעוֹלָם, כָּל יוֹם שֶׁעָבַר — מֵת וְאֵינָנו,
 כָּל שְׁעָה שֶׁעָבְרָה — מֵתָה וְאֵינָנָה, כָּל רִגַע שֶׁחָלַף

— מֵת וְאֵינָנוּ, וְלְעוֹלָם לֹא יָשׁוּבוּ יוֹתֵר. וְלָכֵן צְרִיכִים כָּל-כָּף הַרְבֵּה לְבַקֵּשׁ אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּבְפֶרֶט בְּחֹר צָעִיר — שֶׁלֹּא יִבְלֶה אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר בְּהֶבֶל וָרִיק, בְּפִטְפוּטֵי דְבָרִים בְּטִלִים, אֲלֵא יַחְדִּיר בְּעֶצְמוֹ לְמוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (סֵפֶר-הַמִּדּוֹת, אוֹת לְמוֹד, סִימָן י'): כָּל יְדִיעָה בְּמִשְׁפָּטֵי הַתּוֹרָה, הֵן מְצוּוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ, הֵן מְצוּוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְקוֹנוֹ, הַיְדִיעָה הַזֹּאת בְּעֶצְמָהּ הִיא הַצְּלַחַת הַנַּפְשׁ. בְּזֶה שֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, וּמְחַדֵּיר בְּעֶצְמוֹ יְדִיעַת הַתּוֹרָה, זֶה הַצְּלַחַת הַנַּפְשׁ, הַצְּלַחַת נְצִיחִית.

”בְּחֹר יָקָר!” בְּזְמַן שֶׁאַתָּה לוֹמֵד פְּסוּק אֶחָד בְּמִקְרָא, וְאַתָּה מִתְבּוֹנֵן בָּמָה שֶׁאַתָּה לוֹמֵד, בּוֹ בְּרָגַע אַתָּה נִדְבֵק בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. ”בְּחֹר יָקָר!” בְּעֵת שֶׁאַתָּה לוֹמֵד מִשְׁנָה, וְאַתָּה מִתְבּוֹנֵן בְּתוֹךְ הַמִּשְׁנָה — מֵהִי כּוֹנֵת הַתַּנָּא, בְּזֶה אַתָּה מְדַבֵּק עֲצֻמָּךְ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. ”בְּחֹר יָקָר!” בְּזֶה שֶׁאַתָּה לוֹמֵד מִימְרָא אַחַת בְּגִמְרָא, וְחוֹזֵר עַל זֶה, וּמְחַדֵּיר בְּעֶצְמָךְ הַיְדִיעָה הָעִמְקָה שֶׁל מֵאֵמֶר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, בְּזֶה אַתָּה נִדְבֵק בְּנוֹתֵן הַתּוֹרָה, כִּי כָּל

תָּנָא וְכָל אַמּוֹרָא קָבְלוּ אֶת חֻלְקָם בְּהַר סִינַי,
 וְכַשְׁאַתָּה לּוֹמֵד דְּבַר יְהוָה, אַתָּה לּוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה
 שְׁקַבְלָנוּ בְּהַר סִינַי. כָּל הַלְכָה וְהַלְכָה שְׁאַתָּה לּוֹמֵד
 וּמַחְדָּשׁ בָּהּ, אוֹמֵר רַבְּנֵינוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב',
 סִימָן ב'), זֶה שְׁעָשׂוּעַ עוֹלָם הֵבֵא. וְלִכְּן הִזְהִירָנוּ רַבְּנֵינוּ
 ז"ל מְאֹד מְאֹד עַל לְמוּד שְׁלַחַן עֲרוּף. וְאָמַר
 (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן כט), שְׁכָל בַּר יִשְׂרָאֵל מְחֻיָּב לְלַמֵּד
 בְּכָל יוֹם הַלְכָה, וְיִלְמַד כְּסִדְרָן, וְיַעֲשֶׂה לְעִצְמוֹ שְׁנֵי
 שְׁעוּרִים: שְׁעוּר אֶחָד פְּשוּט — לְלַמֵּד מִחֻבֵּר רַמ"א
 מִכָּל ד' חֻלְקֵי שְׁלַחַן עֲרוּף, לְהִתְחִיל מִהָאֲרַח חַיִּים,
 לְלַמֵּד סִימָן אַחַר סִימָן, עַד שְׁיִזְכֶּה לְסִימָן אֶת כָּל
 הָאֲרַח חַיִּים, אֲזַי יִתְחִיל אֶת הַיּוֹרָה דְּעָה, וְיִלְמַד סִימָן
 אַחַר סִימָן, עַד שְׁיִזְכֶּה לְסִימָן כָּל הַיּוֹרָה דְּעָה,
 וְיִתְחִיל אֶת אֶבֶן הָעֶזֶר, וְיִלְמַד סִימָן אַחַר סִימָן, עַד
 שְׁיִזְכֶּה לְסִימָן אֶת כָּל אֶבֶן הָעֶזֶר, וְיִתְחִיל חֻשָּׁן
 הַמְּשֻׁפֵּט, וְיִלְמַד סִימָן אַחַר סִימָן, עַד שְׁיִגְמֹר אֶת כָּל
 חֻשָּׁן הַמְּשֻׁפֵּט, וְאֲזַי יִתְחִיל עוֹד פַּעַם. וְזֶה נִקְרָא
 שְׁלַחַן עֲרוּף הַקְּטָנִים, (כִּי אֲזַי הָיָה מִדְּפָס רַק מִחֻבֵּר
 רַמ"א'), מְלַבֵּד זֹאת צְרִיכִים לְלַמֵּד שְׁעוּר עֵינִין בְּכָל
 יוֹם בְּשְׁלַחַן עֲרוּף, טוֹר בֵּית יוֹסֵף עִם הַב"ח וּמִחֻבֵּר
 רַמ"א עִם הַמְּגִינֵי אֶרֶץ: מְגַן אַבְרָהָם וְטוֹרֵי זֶהָב, עַד

אֲחֵרוֹן שְׂבָאֲחֵרוֹנִים. וְאִם תִּלְמַד "בְּחֹר יִקָּר" בְּאֶפֶן
 כְּזֶה, תִּזְכֶּה לְבָרַר לְעֲצֻמָּךְ אֶת הַהֲלָכָה, אֲשֶׁר אֵין עוֹד
 תַּעֲנוּג יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה, שְׂמֵבָרְרִים לְעֲצָמָם אֶת
 הַהֲלָכָה. וְלִכֵּן "בְּחֹר יִקָּר", חָשׁוּב בְּמֵאֵד מְאֹד,
 שְׂתִכְתֵּב לְעֲצֻמָּךְ סְכוּמִים שֶׁל הַהֲלָכָה, כִּי כִּף אוֹמְרִים
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים נ.): אֲשֶׁרִי מִי שְׂבָא לְכָאן
 וְתִלְמוּדוֹ בִּידוֹ; אָדָם כּוֹתֵב מֵה שֶׁלְמַד, וְזֶה נִשְׁאָר
 לוֹ לְזִכְרוֹן. וְכִשְׁלוּמֵד שְׁלִתָּן עָרוּף הַהֲלָכָה, כְּדֹאֵי לְעֵין
 בְּסִפְרֵי שְׂאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת, שְׁנֵה מְחַדֵּד אֶת הַמַּח, כִּי
 דְבָרֵי תוֹרָה — עֲנִיִּים בְּמִקּוֹם אֶחָד, וְעֲשִׂירִים
 בְּמִקּוֹם אֲחֵר (יְרוּשְׁלָמִי רֵאשׁ הַשָּׁנָה יז.). וְמֵה שֶׁלֹּא כְּתוּב
 כָּאֵן — כְּתוּב שָׁם, וְמֵה שֶׁלֹּא כְּתוּב שָׁם — כְּתוּב
 פֶּה, וְדֶרֶךְ הַחֲכָמִים — לְקֶשֶׁר אֶת הַתּוֹרָה מִמִּקּוֹם
 לְמִקּוֹם, וְאִיזוֹ טְהָרַת הַמַּחֲשָׁבָה הִיא זוֹ! אוֹמֵר רַבֵּנוּ
 ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן קה): מִי שֶׁפָּגַם בְּמַחוֹ
 בְּהַרְהוּרִים רְעִים וּבְמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, עָלְיוֹ לְהַכְנִיס
 אֶת עֲצָמוֹ בְּחֵדוּשֵׁין דְּאוּרֵיתָא, לְחֵדֵשׁ חֵדוּשֵׁין
 חֲדָשִׁים, לְלַקֵּט הַלְכוֹת. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-
 מוֹהֲר"ן, חֶלֶק א', סִימָן סב): כְּפִישׁ לְאָדָם סִפְקוֹת
 בְּאַמוּנָה, יֵשׁ לוֹ קִשְׁיוֹת עַל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֵינוֹ
 מִבִּין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַלֵּב שֶׁלוֹ מְלֵא עֲקֻמוּמִיּוֹת,

נִתְעַקֵּם לְבוֹ בְּסִפְקוֹת וּבִקְשִׁיּוֹת עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ, עֲצַתוֹ
 — שִׁילְמַד הַרְבֵּה פּוֹסְקִים, הַלְכוֹת פְּסוּקוֹת. וְזֶה מֵה
 שְׁכַתוֹב (תְּהֵלִים קִיט, ז): "אוֹדֶךָ בְּיִשָּׁר לִבִּי, בְּלִמְדֵי
 מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךָ", אִם אַתָּה רוֹצֵה לְזַכּוֹת לַיִשְׁרוֹת לִב
 — תִּלְמַד פְּסָקֵי הַלְכוֹת. וְאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-
 מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ח'), שֶׁעַל-יְדֵי שְׁלוֹמְדִים פּוֹסְקִים,
 הַלְכָה, עַל-יְדֵי-זֶה מְבַרְרִים אֶת הַטּוֹב מִהָרַע. וְכֵן
 הוּא אוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן רפ"ו), שֶׁמִּי
 שְׁלוֹמֵד הַלְכָה, פּוֹסְקִים, הוּא נֶעֱשֶׂה בְּעַל-הַבַּיִת עַל
 הָעוֹלָם. כָּל-כֶּף חָשׁוּב בְּעֵינָיו יִתְבַּרֵּךְ מִי שִׁיּוֹדֵעַ
 לְפֶסֶק הַלְכוֹת, עַד כְּדֵי כֶּף שְׁאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוּשִׁים (נִדָּה עג.): כָּל הַשּׁוֹנֶה הַלְכוֹת בְּכָל יוֹם,
 מְבַטֵּחַ לוֹ שֶׁהוּא בֵּן עוֹלָם הַבָּא; הוּא עוֹד בְּחַיִּים
 חַיּוֹתוֹ מְרַגֵּישׁ שֶׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כַּמוֹבָא בְּדַבְּרֵי
 רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ב'), שֶׁעַל-יְדֵי
 לְמוֹד הַלְכָה זוֹכֶה לְשַׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא; וְלֹא בְּחַנּוּם
 שְׂרַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן מא),
 שֶׁלְּפַעֲמִים הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ עוֹשֶׂה מוֹפְתִים עַל-יְדֵי
 בְּעַלֵי הַפּוֹסְקִים, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (תְּהֵלִים קה, ה):
 "מוֹפְתֵיו וּמִשְׁפָּטֵי פִיהוּ", שֶׁעַל-יְדֵי מִשְׁפָּטֵי פִיהוּ
 שְׁפוֹסֵק שִׁיְהִיָּה כֶּף — נֶעֱשֶׂה מוֹפֵת, כִּי מִחַמַּת

שְׁנֵת־קָבֵל כְּבַעַל פּוֹסֵק, שְׁפוֹסֵק בְּאֶסוּר וְהֵתֵר
 וּמְקַבְּלִים דַּעְתּוֹ, כְּמוֹ-כֵן כְּשִׁפוֹסֵק בְּאִיזָה עֲנִיָּן —
 מְקַבְּלִים דַּעְתּוֹ, וְנַעֲשִׂים מוֹפְתִים עַל יָדוֹ. וְזֶה מֵה
 שְׁמִסְפָּרִים מוֹפְתִים מִבְּעֵלֵי פּוֹסְקִים, כִּי יֵשׁ לָהֶם כַּחַ
 לִפְסֵק הַלְכָה, וְהֵם אוֹמְרִים: "כֶּף הִיא הַהֲלָכָה", כֵּן
 יֵשׁ לָהֶם כַּחַ לִפְסֵק בְּבֵית-דִין שֶׁל מַעְלָה, וְאוֹמְרִים:
 "אָנוּ רוֹצִים שְׂאָדָם זֶה יֵצֵא זַכָּאי", זֶה הַכַּחַ שֶׁל
 בְּעֵלֵי פּוֹסְקִים! נִמְצָא מְכַל זֶה מַעְלַת לְמוֹד הַלְכָה.

וְלָכֵן "בְּחֹר יָקָר!" חֲבַל לָךְ עַל הַזְמַן הַיָּקָר
 שְׂאֵתָה מְבֻלָה בְּהֶבֶל נְרִיק, הֵלֵא אֶתָה יְכוּל לְזָכוֹת
 לְכָל הַמְדַרְגּוֹת שְׁבַעֲוֹלָם — אִם רַק תִּרְצֶה, אֲבָל
 צְרִיכִים רְצוֹן. הַכָּל יְכוּלִים לָתֵת לְאָדָם, אֲבָל לֹא
 רְצוֹן. אִם אָדָם רוֹצֶה, אֵין לָךְ דְּבַר הָעוֹמֵד בְּפָנָי
 הַרְצוֹן. וְאִם אָדָם אֵינוֹ רוֹצֶה — אֵין יְכוּלִים לְעַזְרוֹ.
 וּכְפִתְגָם הָעוֹלָם: אֵת הַסּוּם יְכוּלִים לְהַבִּיא עַד
 הַמַּיִם, אֲבָל אֵין יְכוּלִים לְהַכְרִיחוֹ לְשִׁתּוֹת. כְּמוֹ-כֵן
 "בְּחֹר יָקָר!" יְכוּלִים לְעוֹרֵר אוֹתָךְ, לְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד
 וּלְשַׂמַּח אוֹתָךְ, לְהַסְבִּירָךְ מֵה זֶה לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם
 מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מְדֻרָשׁ, הַלְכָה, אֲבָל לֹא
 יְכוּלִים לְהַכְרִיחַ אוֹתָךְ שֶׁתִּלְמַד, כִּי אִזּוֹ חֲבַל עַל

הַזְמַן, מַחֲמַת שְׁתַּעֲשֶׂה הַכֹּל כְּמִי שֶׁכָּפְאוּ שָׂד, וּבְרָגַע
 שֶׁהַשָּׂד יַעֲזֹב אוֹתָךְ — תִּבְרַח. וְלִכֵּן עָלֶיךָ לְזַכֵּר
 מֵאֵמֶר הַחֲכָם: "שׁוּטָה מִתְאַבֵּל עַל אֲבוֹד דָּמִיו, וְלֹא
 יִשִּׁית לְבוֹ עַל אֲבֹדַת יָמָיו", כְּשֶׁאָדָם מְאַבֵּד כֶּסֶף,
 הוּא מִתְאַבֵּל עַל מָמוֹנוֹ, אֲבָל כְּשֶׁמְאַבֵּד אֶת יָמָיו,
 כָּבֵר אֵין יְכוּלִים לְהַחֲזִיר לוֹ בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפְּן.

הָעֵקֶר "בְּחֹר יָקָר", רֵאָה לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה,
 וְהַשִּׁמְחָה מִרְחֶבֶת אֶת הַדַּעַת. כָּל הַצָּרוֹת שֶׁאָדָם
 סוֹבֵל הֵן רַק מַחֲמַת הָעֲצָבוֹת, שֶׁהוּא מְמַרְמֵר
 וּבִדְכָאוֹן, וְאֵינוֹ מוֹצֵא אֶת מְקוֹמוֹ, בְּחֹר כְּזֶה אִמְלָל
 מְאֹד. אֲבָל זֹאת תִּדַּע, אֲפֹלוּ שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ כָּבֵר בְּעֵבְרוֹת
 חַמּוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, יִשְׁנָה תְּשׁוּבָה, וִיכוּלִים
 לְחַזֵּר בְּתְשׁוּבָה. וְעֵקֶר הַתְּשׁוּבָה — אוֹמֵר הַרַמְבַּ"ם
 (פְּרֻק א' מֵהִלְכוֹת תְּשׁוּבָה, הִלְכָה ב'): עַל-יָדֵי וְדוּי דְּבָרִים,
 שִׁיתְּוֶהָ כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, וְיִרְגִיל עֲצָמוֹ לְהַתְּבוּדָד
 לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִסְפֹּר לְפָנָיו כָּל אֲשֶׁר עָבַר
 עָלָיו, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (תּוֹרַת כְּהֻנִּים בְּחֻקְתֵּי):
 וְהַתְּוֹדוֹ עַל עֲוֹנוֹם, שֶׁמִּיד שֶׁהֵם מִתְּוֹדִים, מִיד אֲנִי
 מוֹחֵל לָהֶם; כָּל-כֶּף חָשׁוּב בְּעֵינָיו יִתְּבַרֵךְ וְדוּי
 דְּבָרִים. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן

ד'), שְׁעוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם חֲקוּקִים עַל עֲצֻמוֹתָיו, וְזֶה אֲשֶׁר הוֹרֵג אוֹתוֹ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים לד, כב): "תְּמוֹת רָשָׁע רָעָה", אֲבָל אִם אָדָם זוֹכֶה וּמְתוּדָה לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ, הוּא מוֹצִיא אֶת הָעוֹנוֹת מֵעֲצֻמוֹתָיו, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְהִרְגִישׁ אֶת הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְנַעֲשֶׂה לוֹ שְׂמֵחַ. וּכְשׁ"בְּחֹר יִקָּר" שְׂמֵחַ, אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קסט), הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצֻמוֹ יִשְׁמַר אֶת בְּרִיתוֹ שְׁלֵא יִפְגַּם. וְלָכֵן "בְּחֹר יִקָּר!" אַתָּה תִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה, וְתִשְׁמַר עַל הַזְּמַן שֶׁלְּךָ, וְאַל תִּדְחֶה מִיּוֹם לְיוֹם, כִּי כִּף אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ערב) עַל הַפְּסוּק (תְּהִלִּים צה, ז): "הַיּוֹם אִם בְּקִלּוֹ תִשְׂמְעוּ", אִם אַתָּה רוֹצֶה לְשָׁמֵעַ בְּקוֹל הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, תִּדַּע שְׂאֵין לְךָ רַק הַיּוֹם הַזֶּה. וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים (תְּנַחוּמָא שְׁמִינִי ב'): אֵין הַשְּׂמֵחָה מִמְּתַנַּת לְאָדָם, לֹא כָּל מִי שֶׁשְׂמֵחַ הַיּוֹם — שְׂמֵחַ לְמָחָר. וַיֵּשׁ מְאֹמֵר הַחֲכָמִים: "הַיּוֹם בְּכֹאן וּמָחָר וַיִּבְרַח"; אֶל תִּדְחֶה לוֹמֵר: "מָחָר אֶלְמַד בְּהַתְמַדָּה, מָחָר אֶהְיֶה בְּשִׂמְחָה, מָחָר אֶתְפַּלֵּל" וְכוּ', אֵין מִשְׁגַּ כְּזֶה 'מָחָר', מִי יוֹדֵעַ אִם יִהְיֶה לְךָ ה'מָחָר'.

וְלִכֵּן עֲשֵׂה חֶסֶד לְעֲצֻמָּךְ, וְתִשְׁתַּדֵּל עוֹד עֲכָשׁוּ
 לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְעַקֵּר הַתִּשׁוּבָה — עַל
 בְּטוּל זְמַן. כִּי אֵין עוֹד עֲבָרָה כְּבִטּוּל זְמַן. וְאוֹמֵר
 הַחֶכֶם: "הִזְהָר מִן הַזְמַן, כִּי הוּא אוֹיֵב רַע מְאֹד",
 אִם אֵינְךָ מִנְצֵלוֹ כְּרְאוּי; רוֹאִים בְּנֵי-אָדָם מְסֻתּוֹכָבִים
 עֲצוּבִים וּמְדַכְדְּכִים בְּדַכָּאוֹן פְּנִימִי, וְאֵינָם יוֹדְעִים
 מַה זֶה וְעַל מַה זֶה, וְנִדְמָה לָהֶם הַיּוֹם אַרְךָ מְאֹד
 כְּאַרְךָ הַגְּלוּת, וּמִתְבוֹנְנִים בְּשִׁעוֹן בְּכָל רִגַע לְרֵאוֹת
 שְׁתַּחֲלִפְנָה הַשָּׁעוֹת וְכוּ'. וְאָמַר הַחֶכֶם: "בְּשִׁמְחָה
 וְצַחֲוֹק יִרְאֶה אֶצְלָם הַזְמַן קָצֵר, וְלִדְוֹאָגִים
 וּמְצַטְעָרִים יִרְאֶה יוֹתֵר אַרְךָ"; מִי שֶׁשָּׂמַח, אֵינוֹ
 מִבְּחִין שֶׁהַזְמַן חוֹלֵף וּפּוֹרֵחַ, הוּא רַק שָׂשׁ וְשָׂמַח
 וּמְשִׂיחַ אֶת אַחֲרָיו, אֵינוֹ רָב עִם אֵף אֶחָד, וְעוֹזֵר
 לְכֻלָּם, וּמִשְׁתַּדֵּל לְסַיֵּעַ לְהוֹרְיוֹ וְלִבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ,
 וּמְסַיֵּעַ לְחֻבְרָיו בְּכָל דְבָר. וְכַמְּאִמְרָם ז"ל (מְנַחוֹת
 צ"ט): לְעֵתִים בְּטוּלָה שֶׁל תּוֹרָה זֶה קִיּוּמָה; צְרִיכִים
 לָתֵת קֶצֶת נִיחָא לְמַחֲזִין, צְרִיכִים קֶצֶת לְהַתְבַּטֵּל, כְּדִי
 שְׁלֹא יִתְבַּטֵּל לוֹ הַמַּחֲזִין, וּמָה עוֹשִׂים בְּזְמַן הַזֶּה?
 מְנַקִּים אֶת הַיְשִׁיבָה, מְנַקִּים אֶת בֵּית-הַמְדָּרֶשׁ, אֲשֶׁר
 זוֹ מְצוּה גְדוּלָה וְחִשׁוּבָה. וְכֵן עוֹשִׂים חֶסֶד זֶה עִם
 זֶה, מְתַקְּנִים אֶת הַצְּרִיף תְּקוּן, מְכַבְּסִים אֶת הַבְּגָדִים

וכו'. ואם-כֵּן יֵשׁ מָה לַעֲשׂוֹת עִם הַזְּמַן, אִם רַק יֵשׁ
 לְ"בְּחֹר יָקָר" שְׂכָל, אֲבָל אֶת הַשְּׂכָל הַזֶּה אֵי אֶפְשָׁר
 לְקַבֵּל, רַק עַל-יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת לַצְּדִיקִים. וְלָכֵן אוֹמֵר
 רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ז. חֵלֶק ב', סִימָן ח'), שְׂצָרִיכִים
 לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁנִזְכֶּה לְמִצְאָה
 אֶת הַצְּדִיק הָאֱמֵת, שֶׁהוּא מְחַדֵּיר בָּנוּ חֲדוּשׁ הָעוֹלָם,
 אִיךָ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִיאָה בְּכָל
 יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֵגַע, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְבַרֵר
 לָנוּ אֶת הַמְּדַמָּה, כִּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ דְּמִיּוֹן
 גָּדוֹל. רוּאִים בְּנֵי-אָדָם הַחוֹשְׁבִים שְׂכָל אֶחָד רוֹצֶה
 לַעֲשׂוֹתָם רָעָה, אֲשֶׁר זֶהוּ דְּמִיּוֹן גָּדוֹל מְאֹד, כִּי אֵף
 אֶחָד אֵינוֹ חוֹשֵׁב מֵהֶם כָּלָל. וְזֹאת עֲלֵיכֶם לְזַכֵּר
 הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב, שְׂאִין שׁוֹם בְּרִיָּה שְׂיִכּוֹלָה לַעֲשׂוֹת לָכֶם
 רָעָה, בְּלִי הַשְּׁגָחָתוֹ הַפְּרָטִית. וְכַמְּאֲמָרָם ז"ל (חֵלֶין
 ז'): אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְּמַטָּה, אֲלָא אִם-כֵּן
 מְכַרִּיזִין עָלָיו מִלְּמַעְלָה; אָדָם לֹא יִקְבֵּל מִכָּה קִטְנָה
 בְּאֶצְבָּעוֹ הַקִּטְנָה, קִדָּם שְׂיִכְרִיזוּ לְמַעְלָה, כִּי הַכֹּל
 מְשַׁגַּח מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְלָכֵן אֲשֶׁרִי מִי
 שְׂמַחְדִּיר בְּעֶצְמוֹ אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְעַל-
 יְדֵי-זֶה לֹא יִחְסַר לוֹ שׁוֹם דְּבָר, וּבְפָרֵט "בְּחֹר יָקָר",
 יֵשׁ לָךְ הַזְּדַמְנוּת פֶּזוּ לְהַצְלִיחַ בַּחַיִּים, אִם לֹא תִהְיֶה

עֲצָלָן, אֵינָךְ יָכוֹל לְתַאֲרֵךְ אֶל אֵילֹוּ מְדַרְגּוֹת אֶתָּה יָכוֹל
 לְהַגִּיעַ, אִם רַק תִּרְגֵּיל אֶת עֲצֻמְךָ לְבָרַח אֶל הַקְּדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, שְׁזֶה כָּל הָעֲנָיִן שֶׁל תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת,
 שְׁגָלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל, שְׂאָדָם צָרִיךְ לְהַתְּבוּדָד בְּכָל
 יוֹם אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִסְפֹּר לְפָנָיו כָּל הָעוֹבֵר
 עָלָיו בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. כְּשֶׂאָדָם חֹזֵק בַּתְּפִלָּה,
 שׁוֹם דְּבָר בְּעוֹלָם אֵינּוּ יָכוֹל לְשַׁבְּרוֹ, כִּי עַל כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד עוֹבְרִים בְּזֶה הָעוֹלָם מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, אֵין
 אָדָם שִׁיְהִיָּה נָקִי מִזֶּה. רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן,
 חֶלֶק א', סִימָן קִיט): אֵין מְצִיאוֹת שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, יֵשׁ
 אוּ גֵן-עֵדֶן אוּ גִיְהֵנוֹם; כִּי פֶה זֶה הַגִּיְהֵנוֹם, כְּפִי
 שְׂאָנוּ רוֹאִים כָּל-כָּךְ הַרְּבֵה צָרוֹת וְיִסוּרִים שְׁבָנֵי אָדָם
 עוֹבְרִים, וְאֵין לָהֶם אֶל מִי לְפָנוֹת בְּעֵת צָרָה, וְאִם-כֵּן
 זֶה הַגִּיְהֵנוֹם עָלֵי אֲדָמוֹת. רוֹאִים אֲנָשִׁים כָּל-כָּךְ
 מְמַרְמְרִים, אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשְׁלִים עִם הַמַּצָּב שְׂאֵלָיו
 נִקְלָעוּ.

כְּשֶׁבְּחֹר נִמְצָא בִּישִׁיבָה, הוּא רוֹצֵה לָרוּץ
 חֲזָרָה הַבֵּיתָה, וּמָה יְהִיָּה בְּבֵית? הֲלֹא יִשְׁתַּוְּקַק לְחֲזוֹר
 לִישִׁיבָה, כִּי בְּבֵית צוֹעֵקִים עָלָיו וּמִשְׁפִּילִים אוֹתוֹ,
 וְהוּא נִדְמָה בְּעֵינַי עֲצָמוּ כִּילָד קֶטָן. אֲבָל כְּשֶׁהוּא

בְּיִשְׁבָּה, הוּא עֲצָמָאֵי, וּמְלַמֵּד אֶת עֲצָמוֹ אֵיךְ לְהִיּוֹת
עֲצָמָאֵי, וְאֵיךְ לְהִתְמוּדָד בְּחַיִּים.

וְזֶה הִיסוּד שֶׁל "בְּחֹר יָקָר", שְׁצָרִיךְ לְקַנּוּת
לְעֲצָמוֹ שְׁכָל, וְאֶת הַשְּׁכָל הַזֶּה מְקַבְּלִים עַל-יְדֵי
הַצְדִּיק — לְהִיּוֹת עֲצָמָאֵי. חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
אוֹמְרִים (בְּבֹא מְצִיעָא יב:): גְּדוֹל הַסְמוּךְ עַל שְׁלַחַן
אָבִיו — נִקְרָא קָטָן; אֶפְלוּ מִבְּגַר אֲשֶׁר צָרִיךְ אֶת
שְׁלַחַן אָבִיו — נִקְרָא קָטָן, שֶׁהוּא בְּקַטְנוּת הַמִּזְחִין.
וְחֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים הַגְּדִירוּ (עֲרוּבֵין פב.): אֵיזֶהוּ קָטָן?
כָּל שֶׁהוּא צָרִיךְ לְאָמוֹ, אִם צָרִיךְ עֲדִין אֶת הָאָמָא,
סִימָן שֶׁהוּא יָלֵד קָטָן, אֲכָל כִּיּוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂה עֲצָמָאֵי,
יְכוּל לְעֹזֵר לְהוֹרִיו, וְזוֹ הַמְצָוָה הַגְּדוּלָּה בְּיֹתֵר.
וְעַקֵּר הָעֹזֵר שֶׁיְכוּלִים לְעֹזֵר לְהוֹרִים — לְהִרְאוֹת
לָהֶם דְּגָמָא חֲיָה מַה זֶה "בְּחֹר יָקָר", בְּחֹר יִשְׁבָּה,
בְּחֹר מְצִין, בְּחֹר בְּעַל מַדוּת טוֹבוֹת, בְּחֹר שֵׁישׁ
לוֹ שֵׁם טוֹב. אֵיזֶה עֲנָג זֶה לְהוֹרִים, כְּשֹׁמְעִים
שֶׁבָנָם מִתְנַהֵג כְּרֵאוֹי, הוּא בְּעַל דְּרָךְ אֶרֶץ, לוֹמֵד
תּוֹרָה, מְקַיֵּם מְצוּוֹת, אֵין מְאֻשְׁרִים יוֹתֵר מֵהֶם. וְאוֹי
לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה, אוֹי לְאוֹתָהּ חֲרָפָה לְהוֹרִים,
שֹׁמְעִים כִּי בָנָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ קְלוּקְלָת, אֵינוֹ לוֹמֵד,

גִּזְלָה וְגִזְבָּה, הוֹלֵךְ לְמִקְוֹמוֹת הַמְטַנְפִים, וְעוֹשֶׂה
שְׂטִיּוֹת, הַהוֹרִים אוֹכְלִים עֲצָמָם חַיִּים.

וְלָכֵן "בְּחֹר יָקָר", שָׁמַר עַל זְמַנְךָ הַיָּקָר, וְרָאָה
לְהִתְחִיל מֵעַכְשָׁו לְהִתְבּוֹדֵד אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
לְלַמֵּד תּוֹרָה, לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְתִשְׁתַּדֵּל שֶׁיְהִי לְךָ
חֲבֵרִים טוֹבִים, כִּי אֵין דְּבַר חָשׁוֹב יוֹתֵר מִחֲבֵר טוֹב,
וְכַמְאַמְרֵם ז"ל (בְּרִכּוֹת סג:), שְׂאִין הַתּוֹרָה נִקְנִית אֶלָּא
בְּחִבּוּרָה; לוֹמְדִים בְּיַחַד, זֶה שׁוֹאֵל וְזֶה מְשִׁיב,
וּבְצֻתָא יְכוּלִים לְהִבִּין. וְחֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אוֹמְרִים
(סְפָרֵי דְבָרִים שֶׁה): אֵין חֲבֵר נִקְנָה, אֶלָּא בְּקִשֵׁי קְשִׁיין;
אוּרְךָ זְמַן הַרְבֵּה עַד שְׁמוּצָאִים חֲבֵר טוֹב, שְׂיִכּוּלִים
לְלַמֵּד עִמּוֹ, וְלְהִתְחַזֵּק בְּיַחַד, כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר הַחֲכָם
מִכָּל הָאָדָם (תּוֹרָה תְּמִימָה קִהְלַת ד, ט): "טוֹבִים הַשָּׁנִים
מִן הָאָחָד, שְׂאֵם יִפֹּל הָאָחָד הַשָּׁנִי יִקִּימוּ", וְלָכֵן
אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לד),
שְׁנִקְדַת הַחֲבֵר חֲשׁוּבָה מְאֹד בְּהִתְקַרְבוּת אֶל הַצְּדִיק,
כִּי הַצְּדִיק הוּא נִקְדָּה הַכְּלָלִית, וְהַחֲבֵר חוֹזֵר מֵהָ
שְׂשֻׁמָּה אֶצֶל הַצְּדִיק, כִּי כָּל אָחָד וְאָחָד יֵשׁ לוֹ שְׂכָל
אֲחֵר, וּמְקַבֵּל בְּצוּרָה אַחֲרַת מֵהַצְּדִיק, וְצָרִיכִים
לְהִתְחַלֵּף אֶת הַנִּקְדוּת, זֶה שָׁמַע כֶּךָ מֵהַצְּדִיק, זֶה

הבין כָּךְ מֵהַצְדִּיק, וְזֶה לָמַד כָּךְ מֵהַצְדִּיק, וּבְזֶה שְׁמַת־חֲבָרִים יַחַד, וְכָל אֶחָד חוֹזֵר עַל דְּבַרֵי הַצְדִּיק, עַל-יְדֵי-זֶה נִבְנִית נִקְדַּת עֲצָמוֹ, שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה חֲזָק יוֹתֵר.

”בְּחֹר יָקָר!” אִם רְצוֹנְךָ לְהַצְלִיחַ בַּחַיִּים, תָּמִיד תִּזְכֹּר שְׁצָרִיכִים חֵבֵר, וְלֹא טוֹב הֵיּוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (תַּעֲנִית כג.): אוֹ חֲבֵרוֹתָא אוֹ מִיתוּתָא; אוֹ שְׂיֵשׁ לָאָדָם חֵבֵר טוֹב, אוֹ שְׁעָדִיף הַמּוֹת, כִּי מִי שֶׁנִּמְצָא לְבַד, הוּא תָּמִיד עָצוּב וּבְדַכְּאוֹן וְכוּ', אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ חֵבֵר טוֹב, לֹא חָסֵר לוֹ מְאוּמָה, וּמְחֻזְקִים זֶה אֶת זֶה. וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (רַב עֲמֶרֶם גָּאוֹן מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת): תְּלַמִּדֵי חֲכָמִים נָאִים בַּחֲבוּרָה, וְאֵין עַמִּי אֲרָצוֹת נַעֲמִים בַּחֲבוּרָה. תְּלַמִּדֵי חֲכָמִים כְּשֶׁנִּפְגָּשִׁים בְּצוּתָא, מָה עָקֵר דְּבוּרָם? בְּדַבְרֵי תוֹרָה, וּמְסִיעֵין זֶה לְזֶה. וּכְשֶׁעַמִּי אֲרָצוֹת נִפְגָּשִׁים, הֵם זוֹלָלִים וְסוּבָאִים וּמִתְחִילִים לְשִׁתּוֹת, וּמְבַזִּים אֶחָד אֶת הַשְּׁנַי, וּמְקַלְלִים אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ, אֲשֶׁר אֵין לָךְ בּוֹשָׁה גְדוֹלָה מְזוּ. וְלָכֵן ”בְּחֹר יָקָר!” רְאֵה לְשִׁמּוֹר עַל הַזְּמַן הַיָּקָר שְׁלָךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה תַּצְלִיחַ בַּחַיִּיךָ. אָסוּר לְהַתִּיאֵשׁ

בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפֶּן, וְאִפְלוּ שְׁמָרִים לָךְ הַחַיִּים, וְנִדְמָה לָךְ שְׁוֵה סוּף הָעוֹלָם, תָּמִיד תִּזְכֹּר, שְׁכָל הַחַיִּים לְפָנֶיךָ. אִם אָדָם חֲזַק בְּאֱמוּנָה, וַיִּוְדַע שְׁמֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מִמֶּלֶא כָּל עֲלָמִין וְסוּבֵב כָּל עֲלָמִין וּבְתוֹךְ כָּל עֲלָמִין, וּמְרַגֵּיל עֲצָמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזִי אֵינוֹ מְפַחֵד מֵאֵף אֶחָד, רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ; כִּי הָאֱמוּנָה מְכַנִּיסָה בְּאָדָם שְׂיֵהִיָּה עֲצָמָאִי, אֵינִי צָרִיךְ אֵף אֶחָד בְּעוֹלָם רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאוֹתוֹ אֲנִי יְכוּל לְמַצֵּא בְּכָל הָעוֹלָם כָּלוֹ. וּכְשֵׁיִשׁ לְאָדָם אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵינוֹ מְפַחֵד מֵאֵף אֶחָד, הוּא נִכְנָס בְּתוֹךְ הָאֵשׁ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, אוֹתוֹ אֵין יְכוּלִים לְשַׁבֵּר כָּלָל. וְלִכֵּן "בְּחֹר יִקָּר!" רְאֵה לְהִתְחַזֵּק בְּאֱמוּנָה, וְכִיצַד? מְגַלֶּה לָנוּ רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן מ"ד): הָאֱמוּנָה תְלוּיָהּ בַּפֶּה שֶׁל הָאָדָם, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים פ"ט, ב'): "אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי". תָּמִיד תִּדְבֹר מֵאֱמוּנָה: "אֲנִי מֵאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁמֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מִמֶּלֶא כָּל עֲלָמִין וְסוּבֵב כָּל עֲלָמִין וּבְתוֹךְ כָּל עֲלָמִין, דְּבַר גָּדוֹל וְדְבַר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעֲצָמוֹ, אֶלֶּא בְּהַשְׁגַּחַת הַמֵּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן". אִם תִּהְיֶה חֲזַק, "בְּחֹר יִקָּר",

בְּדָבָר זֶה, תִּהְיֶה הַכִּי מְצֻלָּח בַּחַיִּים, וְתִהְיֶה תְּמִיד שְׂמֵחַ, וּבַעַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ גְּדוּל, וְתַעְזֹר לְרַעֲיָה, וְאִז תִּזְכֶּה לְכָל הַטּוֹבוֹת שְׁבַעוּלָם. אֲבָל הָעֶקֶר זִכֹּר, שְׁבִימֵי הַבְּחָרוֹת יְכוּלִים לְהַגִּיעַ לְכָל הַמַּדְרָגוֹת שְׁבַעוּלָם, אֲבָל זֶה תְּלוּי רַק כְּפִי הַרְצוֹן הַחֲזֵק שִׁישׁ בָּהּ, אִם יִהְיֶה לָּהּ שֶׁכֶּל, וְתִרְצֶה לְקַנּוֹת לְעֶצְמָהּ קִנְיָנֵי תוֹרָה, אִז תִּתְמִיד בַּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה דִּיקָא עֲכָשׁוּ כְּשֶׁאֵתָה בְּחֹר צָעִיר, וְאִין עָלֶיךָ טְרָדוֹת לְהִבִּיא טְרָף וּמְזוֹן לְבֵיתָהּ, אִין עָלֶיךָ טְרָדוֹת שֶׁל דִּירָה וּשְׂכָר דִּירָה וּשְׂאָר הוֹצָאוֹת שֶׁהוֹרְסוֹת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, כִּי הָעֲנִיּוֹת מְעַבְרֶת אֶת הָאָדָם עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנּוֹ (עֲרוּךְ הַשְּׁלֶחַן, אֵרַח חַיִּים קִנּוּ, א).

וְלִכֵּן דִּיקָא עֲכָשׁוּ "בְּחֹר יָקָר!" קַח עֶצְמָהּ בְּיָדֶיךָ, הַרְגֵּל עֶצְמָהּ מִפְּעַם לְפַעַם לְצֵאת לְשָׂדֶה וְלִיעַר, וּלְהַתְּבוֹדֵד לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאִם אֵינְךָ יְכוּל לְצֵאת לְשָׂם, רְאֵה לִילְךָ לְקַבְרוֹת צְדִיקִים, וְשָׂם תִּדְבֹּר אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִם גַּם זֹאת אֵינְךָ יְכוּל, אִזִּי לָךְ לָךְ לְחֻדְרֵי מִיחָד, שְׂאִין שָׂם אֵף אֶחָד, וְתִדְבֹּר אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲשֶׁר כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שְׂמִדְבָּרִים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ — זוֹ הַצְּלָחָה נְצַחִית,

הַצְּלָחָה כְּזוֹ, שְׂאִין לְתֹאֵר וּלְשַׁעַר כָּלֵל. "בְּחֹר יִקָּר!" אִם תְּצִיֵּת אוֹתִי בְּכֹל זֶה — תִּהְיֶה הַכִּי מְאֹשֶׁר בְּחַיִּיךָ, וְעוֹלָמְךָ תִּרְאֶה בְּחַיִּיךָ, וְתִזְכֶּה לְכָל טוֹב אֲמֵתִי וְנִצְחִי, וְלִהְשֵׁתְעֲשֶׂע בְּשַׁעֲשׂוּעַ דְּמִלְכָּא עֲלָאָה, וְיֵאִיר עֲלֶיךָ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד בְּהֶאֱרָה נּוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, שְׂזוֹ הַתְּכָלִית אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל זֶה בְּרָאֵנוּ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהוֹרִיד אֶת נְשֻׁמַּתְנוּ לְזֶה הָעוֹלָם — שְׁנִזְכֶּה לְהַפִּירוֹ יְתִבְרַךְ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (זֶהֲרֵ בֹא מ.ב.): בְּגִין דִּישְׁתְּמוּדְעוֹן לִיָּה, כָּל תְּכָלִית הַבְּרִיאָה הֵיטָה — כְּדִי שְׁנִזְכֶּה לְהַפִּיר אֶת הַבוֹרָא יְתִבְרַךְ שְׁמוֹ. וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תְּנַחוּמָא נְשֵׂא ט.ז): מִיּוֹם שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹלָמוֹ, נִתְאַוָּה שְׂיִהְיֶה לוֹ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים; הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ רוֹצֵה לְגוֹר בֵּינֵינוּ, וְאֵיךְ יְכוּלִים לְהַרְגִישׁ שְׂהַשֵּׁם יְתִבְרַךְ גָּר עִמָּנוּ וְדָר אֶצְלָנוּ? אִם אָנוּ לוֹמְדִים תּוֹרָה וּמְדַבְּרִים אֵלָיו, אִזּוֹ אָנוּ מְרַגְּשִׁים שְׂהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פִּה, אֲשֶׁרִי מִי שְׂזוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְכָל זֶה, אִזּוֹ טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרָא עוֹלָם!